

REVISORS RISIKO- OG VESENTLIGHETSVURDERING

Dønna kommune

2024

OPPSUMMERING

Revisors risiko- og vesentlighetsvurdering danner grunnlag for kontrollutvalgets arbeid med *plan for forvaltningsrevisjon* og *plan for eierskapskontroll*. Revisors vurderinger er kategorisert i fargene rød, gul og grønn, hvor rød er områder som revisor vurderer å ha høy risiko og vesentlighet. I denne rapporten er bare rød og gule områder presentert.

Tabellen under oppsummerer revisors risikovurderinger for Dønna kommune.

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Arbeidsgiverpolitikk og ledelse	ROS og Beredskap
Informasjonssikkerhet	Helse, miljø og sikkerhet
Internkontroll	Budsjettering og tertialrapportering
Økonomisk bærekraft	Merverdiavgiftsbehandling
Offentlige anskaffelser	Selvkost
Barn med særlige behov	Saksbehandling
Barnehagemyndighet og tilsyn	Tildeling av tjenester
Taushetsplikt og personvern	Bruk av tvang
Utenforskap	Vedlikeholdsetterslep
Demensomsorg	Brann
Ivaretagelse av flyktninger	Næring, skog- og landbruk
Klima og miljø	Boligutbygging
Manglende eierskapsmelding	Helgeland Kraft AS
Ut i Øyan AS	

1 INNLEDNING

Kontrollutvalget i kommunen skal utarbeide en *plan for forvaltningsrevisjon* (kommunelovens § 23-3 andre ledd) og en *plan for eierskapskontroll* (kommunelovens § 23-4 andre ledd). Revisors risiko- og vesentlighetsanalyse er et innspill til kontrollutvalgets arbeid med disse planene. Revisors risiko- og vesentlighetsvurdering er en invitasjon til en dialog om risikoområder i kommunen og bør suppleres med vurderinger fra kommuneorganisasjonen og kontrollutvalget selv. Vurderingen av risiko er basert på sannsynlighet for at noe inntreffer og mulig konsekvens, og disse er påpekt kort i teksten. Det er lagt vekt på å framstille risikovurderingene på en enkel måte, og risikoer som revisor har funnet uvesentlig er ikke tatt med. Denne risiko- og vesentlighetsvurderingen er sett fra revisors perspektiv og andre kan ha andre vurderinger basert på sin kunnskap om kommunen.

Revisors risiko- og vesentlighetsvurdering er basert på erfaringer fra revisjonsarbeidet i kommunen, data fra eksterne kilder og årlige kontaktmøter med kommunen.

Denne rapporten er delt inn i seks områder:

- Kommuneorganisasjon
- Økonomi
- Oppvekst
- Velferd, helse og omsorg
- Teknisk
- Eierskap

Området eierskap handler om kommunens eierstyring generelt og eierstyring av ulike selskaper. Forvaltningsrevisjon i selskaper omtales innenfor de områdene hvor de naturlig hører hjemme. Vertskommunesamarbeid og kommunalt oppgavefelleskap beskrives under kommuneorganisasjon, mens tjenestene som leveres omtales innenfor de enkelte områdene.

2 KOMMUNEORGANISASJONEN

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Arbeidsgiverpolitikk og ledelse	ROS og beredskap
Informasjonssikkerhet	Helse, miljø og sikkerhet
internkontroll	

2.1.1 Arbeidsgiverpolitikk og ledelse

Generelt er det en kamp om arbeidskrafta og kommunen kan oppleve utfordringer med å rekruttere nok og rett kompetanse. Når kommunen ikke klarer å løse rekrutteringsproblemene settes det i verk tiltak som fører til høyere kostnader og mindre stabilitet i bemanningen, eksempelvis bruk av vikarbyråer. En konsekvens av rekrutteringsutfordringene er at kommunen ikke klarer å rekruttere kompetanse som kommunen er pålagt å ha og mangler kompetanse og kapasitet til å få utført nødvendige tjenester. Turnover og vakanse i viktige stillinger skjer med jevne mellomrom og kan gi konsekvenser i form av manglende kontinuitet og at taust kunnskap i organisasjonen forsvinner.

Revisor ser at kommunen har brukt betydelige ressurser på personell gjennom vikarbyrå innen helse- og omsorg. For å snu denne trenden er det avgjørende at kommunen har en strategi for å rekruttere tilstrekkelig personell med relevant kompetanse. Strategisk rekruttering kan også innebære å tiltrekke seg yngre arbeidskraft for å kompensere for en aldrende arbeidsstyrke og forberede seg på fremtidig pensjonering i sektoren.

Revisor er også kjent med at kommunen har en uformell varslingskultur, som kan medføre betydelig risikoer som berører både utøvelse av kommunale tjenester, juridiske aspekter, samt organisasjonens integritet og omdømme.

2.1.2 Informasjonssikkerhet

Sannsynligheten for ondsinnede handlinger mot IKT-systemer er økende i samfunnet. Kommunene er komplekse organisasjoner som er avhengig av IKT på de fleste områder. Hvis IKT-systemet rammes av en hendelse som setter det ut av funksjon, er konsekvensen at kommunens virksomhet blir skadelidende på ulike måter. Økende grad av digitalisering gir effektive løsninger, men det er sannsynlig at bevisstheten omkring IKT-sikkerhet ikke er til stede i hele organisasjonen, med eksempelvis den konsekvens at brukere trykker på en lenke som gir uvedkommende tilganger. IKT-sikkerhet er relatert til personvernforordningen og håndtering av personopplysninger, eksempelvis med den konsekvens at personopplysninger kommer på avveie.

Revisor er informert om at Dønna kommune mottar IKT tjenester gjennom HALD IKT som er lokalisert i Alstahaug kommune, hvor en del av opplæringen i systemer er spillbasert. Risikoen her er knyttet til at det er avstand til support og implementering. Samtidig som det kan være risiko relatert til sikkerhet og internkontroll.

2.1.3 Internkontroll – system og implementering

Formålet med kravet om internkontroll i kommuneloven § 25 -1 er å forebygge og hindre regelverksbrudd, og sikre at regelverksbrudd blir oppdaget og korrigert. Dette krever at kommunedirektøren har et system for internkontroll, som sikrer at eksempelvis oppvekstsektoren rapporterer om de faktiske forhold i sektoren og jevnlig evaluerer og korrigerer egen praksis.

Revisor er kjent med at kommunen har gått til anskaffelse, men ikke implementert et internkontrollsystem. Videre forteller kommunedirektør at kommunen har for få avvik og at avvik ikke lukkes. Dette øker sannsynligheten for at feil og mangler i sektorene ikke blir registrert, noe som kan få alvorlige konsekvenser for både tjenestemottakerne og kommunen. Bevissthet og kultur rundt avvik og oppfølging av avvik som grunnlag for læring og forbedring, er sentralt i et internkontrollsystem. Videre er det risiko knyttet til HALD samarbeidet, hvor flere kommuner samarbeider om administrativ ledelse og næringsarbeid, dette stiller særskilte krav til en godt implementert internkontroll.

2.1.4 ROS og beredskap

Formålet med sivilbeskyttelsesloven er å beskytte liv, helse, miljø, materielle verdier og kritisk infrastruktur. Sivilbeskyttelsesloven § 14 krever at kommunen skal utarbeide en helhetlig ROS (risiko- og sårbarhetsanalyse) og § 15 sier at det skal utarbeides en beredskapsplan basert på ROS. Kommunen står overfor ulike potensielle utfordringer og hendelser, som det bør tas høyde for i ROS. Det er et krav at beredskapsplanen skal være oppdatert og revideres minimum en gang per år, samt at kommunen skal sørge for at planen jevnlig blir øvet. Loven stiller også krav til beredskapsplanens innhold, blant annet kriseledelse og varslingslister. Ulike utfordringer og hendelser vil også oppstå i framtida. ROS og beredskapsarbeidet er et tiltak for å redusere mulige konsekvenser av hendelser.

Revisor registrerer at kommunen ikke har en oppdatert helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse. Noe som øker risikoen for at kommunen ikke er forberedt på å håndtere eventuelle kriser eller store og alvorlige hendelser. Revisor er kjent med at kommunen er i gang med å utarbeide en ny helhetlig ROS og overordnet beredskapsplan med delplaner i samarbeid med regionen.

2.1.5 Helse, miljø og sikkerhet (HMS)

Sykefravær er en risiko i kommunen. Sykefraværet har en kostnad, og den konsekvens at tjenestene ikke blir bemannet med riktig og tilstrekkelig kompetanse. Sykefraværet kan påvirke kontinuitet, effektivitet og være en belastning for brukere og kollegaer. Det kan medføre at det ikke er nok personell i skolen til å gi spesialundervisning, at saksbehandling blir forsinket og at andre ansatte må jobbe overtid med den belastningen det kan medføre. Helse, miljø og sikkerhet er også et tema knyttet til vold i både oppvekst- og helsesektoren. Det kan også være relevant å undersøke hvordan verneombudene blir involvert i HMS-arbeidet.

3 ØKONOMI

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Økonomisk bærekraft	Budsjettering og tertialrapportering
Offentlige anskaffelser	Merverdiavgifts behandling
	Selvkost

3.1.1 Økonomisk bærekraft

En bærekraftig økonomi innebærer at kommunen må ha evne til å holde stabil tjenesteproduksjon over tid. Denne evnen kan måles gjennom størrelsen på kommunens netto driftsresultat, lånegjeld og disposisjonsfond. Driftsresultatet viser om kommunen klarer å frigjøre driftsmidler til investeringsformål, og dermed om det er mulig å fornye bygninger og anlegg uten at lånegjelden øker mer enn inntektene. I motsatt fall må en økende andel av inntektene brukes til å betjene gjelden i stedet for å gå til tjenesteyting. Konsekvensene blir dermed selvforsterkende, og før eller siden må kommunen kutte på bevilgninger til tjenesteproduksjon. Samtidig øker risikoen for at rentesjokk kan få store økonomiske konsekvenser.

Kommunene er pålagt å fastsette finansielle måltall å styre etter. Risikoen for å komme i et økonomisk uføre kan reduseres ved å fastsette tydelige og konkrete regler for hvordan kommunedirektør og kommunestyre skal forholde seg til de vedtatte måltallene når økonomiplanen skal behandles.

Revisor erfarer at utbetalinger fra Havbruksfondet utgjør en vesentlig del av kommunens økonomi. Utbetalinger fra fondet er variert, med høye utbetalinger det første året, etterfulgt av lavere utbetalinger det andre året. Dette bidrar til et uforutsigbart og svingende inntekstgrunnlag. Videre er det usikkerhet i kommunen knyttet til integreringstilskudd og bosetting av flyktninger, disse faktorene har også en påvirkning på kommunens inntektsstrømmer.

3.1.2 Offentlige anskaffelser

Regelverket omkring offentlige anskaffelser er komplisert, og det er sannsynlig at det oppstår feil. Klagenemnda for offentlige anskaffelser kan bøtelegge når det gjøres feil. Feil tildelinger kan også føre til dyre rettssaker, negativ omtale og prosjekter som må utsettes fordi det må gjennomføres ny konkurranse. Feil i offentlige anskaffelser har også konsekvenser for tilbydere som ikke får oppdrag fordi at regelverket ikke følges.

3.1.3 Budsjettering og tertialrapportering

Det kan være risiko forbundet med budsjettering og tertialrapportering. Det er konkrete krav til hvordan budsjettet skal utarbeides, men det gjøres også subjektive vurderinger om måltall og budsjettpremisser, og oppfølgingen av disse som kunne vært bedre omtalt. Det er en sannsynlighet for at måltall og budsjettpremisser er uklare med den konsekvensen at de er vanskelig å styre etter. Presentasjonen av tertialrapportene som styringsverktøy har et forbedringspotensial. Dønna kommune har valgt å ta i bruk Framsikt fra 2024, kommuner som bruker Framsikt¹ kan ha en risiko for at papirversjon eller PDF-versjon av dokumentet ikke samsvarer med publisert versjon i Framsikt.

Revisor er kjent med at kommunen sannsynligvis vil dra med seg merforbruk (bruk av disposisjonsfond) over i perioden 2024-2027. Dette medfører en risiko for økt økonomisk press på kommunen som kan resultere i store kutt i kommunens tjenester og sektorer.

3.1.4 Merverdiavgiftsbehandling

Regelverket om merverdiavgiftskompensasjoner, ordinær merverdiavgift og fradragsrett er komplisert. Det er sannsynlig at feil kan oppstå, og konsekvensen er at da vil det komme krav om tilbakebetaling fra Skatteetaten, og det kan ilegges bot på 40 prosent av feilen. Potensielt kan dette utgjøre store beløp som har betydning for kommuneøkonomien.

3.1.5 Selvkost

Flere saksområder i kommunen har gebyrbelagte tjenester hvor gebyret skal være til selvkost. Regelverket er komplisert, og det er sannsynlig at det kan oppstå feilføringer mellom selvkostområder og andre områder i kommunen. Det er også en sannsynlighet for feil i beregningen av kapitalkostnader. Konsekvensene av feil i selvkostberegningene er at enten kommunen eller innbyggerne må betale for den andre, eller at dagens abonnenter betaler for framtiden abonnenter eller motsatt. På flere områder øker gebyrene som følge av økt selvkost fordi eksempelvis vedlikeholdet av vannledninger ikke er fulgt opp.

Revisor er kjent med at det er foreslått en samlet gebyrøkning på rundt 23% for vann, avløp, slamtømming og feiing i kommunen, hvor gebyrøkningen er størst inne feiing. En gebyrøkning krever administrative ressurser for planlegging, kommunikasjon og oppfølging. Eventuelle feil eller avvik i beregning kan føre til økonomiske tap eller behov for justering som kan være ressurskrevende.

¹ Framsikt er en skybasert løsning for helhetlig virksomhetsstyring.

4 OPPVEKST

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Barn med særlige behov	Saksbehandling
Barnehagemyndighet og tilsyn	
Taushetsplikt og personvern	

4.1.1 Barn med særlige behov

Barn med særlige behov skiller seg fra den ordinære elevmassen ved at de ikke får tilstrekkelig utbytte av den ordinære opplæringen. Det er en sannsynlighet for at barn med særlige behov ikke fanges opp tidlig og får den oppfølgingen de trenger. Manglende oppfølging kan gi konsekvenser for det enkelt barn sin videre utvikling og muligheter videre i livet. Kommunen kan også bli stilt til ansvar for ikke å ha gitt tilstrekkelig opplæring.

Revisorer oppfatter at kommunen opplever en økning av barn med særlige behov, noe som kan medføre pedagogiske og økonomiske utfordringer. Pedagogisk krever det tilpasset opplæring og spesialisert personell. Spesialisert personell kan være vanskelig å rekruttere og holde på. Videre kan en økning av elever med behov for spesialundervisning føre til økte utgifter, da oppfølging av elever med særlig behov ofte krever flere ressurser pr. elev sammenlignet med ordinær undervisning.

Revisor er kjent med at kommunen var under utarbeidelse av en plan for tidlig innsats, som etter planen skulle vedtas i desember 2023.

4.1.2 Barnehagemyndighet og tilsyn

Dønna kommune har både kommunal og privat barnehage. Barnehageloven § 11 krever likebehandling mellom private og kommunale barnehager og stiller krav om å organisere oppgavene kommunen har som barnehagemyndighet adskilt fra oppgavene den har som barnehageeier. Det er stor sannsynlighet for at oppgavene som barnehageeier og barnehagemyndighet ikke er adskilt, med den konsekvens at kommunale og private barnehager ikke likebehandles. Dette kan ha konsekvenser for barnehagemyndighetens tilsyn med barnehageeier. Videre kan det ha betydning for den tjenesten som tilbys og samarbeidet mellom barnehagen og andre kommunale aktører.

4.1.3 Taushetsplikt og personvern

Revisor erfarer at flere kommuner ønsker å øke det tverrfaglige samarbeidet rundt barn i kommunen. Dette kan øke sannsynligheten for at personvern og taushetsplikt ikke blir

ivaretatt. Tydelige retningslinjer og rutiner for ivaretagelse av personvern og taushetsplikt er viktig for å redusere konsekvenser som kan oppstå som følge av tverrfaglig samarbeid. Brudd på personvern og taushetsplikt kan få store konsekvenser for den enkelte person og økonomiske og omdømmemessige konsekvenser for kommunen.

Revisor registrer at personvernombudet for kommunen er ansatt i Digitale Helgeland med kontorsted i Alstahaug kommune. Dette kan medføre en risiko for at personvernombudet ikke kan gi like rask tilgang på rådgivning og veiledning i saker som krever umiddelbar oppmerksomhet, og det kan være en risiko ved prioritering av oppgaver. Videre vil det være en risiko knyttet til rapportering og internkontroll.

4.1.4 Saksbehandling

Minimumskravene til enkeltvedtak i forvaltningsloven er ikke tilstrekkelig for å ivareta saksbehandling med fokus på barnets beste. Det er sannsynlig at barnets beste og barnas stemme, er basert på omgivelsene rundt og ikke barnet. Konsekvensen kan være mangelfullt beslutningsgrunnlag som fører til feil beslutning og feil tiltak.

5 VELFERD, HELSE OG OMSORG

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Utenforskap	Tildeling av tjenester
Demensomsorg	Bruk av tvang
Ivaretagelse av flyktninger	

5.1.1 Utenforskap (tverrsektoriell risiko)

Flere og flere faller utenfor i samfunnet, og det er sannsynlig at kommunen ikke klarer å være i forkant og jobbe forebyggende. Det er blant annet et økende behov for psykisk helsehjelp. Det er økt sannsynlighet for fattigdom blant barn og voksne, herav flere som har behov for sosialhjelp. Mangel på boliger for vanskeligstilte og økte priser på leiemarkedet rammer også mange av de som faller utenfor utdanning og arbeidsliv. Utenforskap kan medføre mange ulike konsekvenser, eksempelvis kommunens ansvar for sosialhjelp, men også konsekvenser i form av uro i lokalmiljøet og kriminalitet, samt den enkeltes muligheter i samfunnet. På dette kan kultur, idrett og frivilligheten være et bidrag for å redusere sannsynligheten for at noen faller utenfor.

Revisor registrerer at kommunen har en betydelig andel innbyggere under 30 år som står utenfor arbeidslivet. Dette representerer en risiko for økonomisk og sosial eksklusjon. Arbeidsledighet i denne aldersgruppen kan føre til langsiktige negative konsekvenser, som lavere inntekt over levetiden, lavere livskvalitet og mindre sosial omgang. Arbeidsledighet spesielt blant unge, kan påvirke kommunens generelle attraktivitet og evne til å tiltrekke seg nye innbyggere og investeringer. Det kan også påvirke kommunen økonomi direkte gjennom reduserte skatteinntekter og økte utgifter til sosialstøtte.

5.1.2 Demensomsorg

Antallet eldre øker framover, og mange av disse kan bli rammet av demenssykdom. Kommunene er i ulik grad forberedt på dette. Det krever blant annet tilrettelegging med ulike boformer, dagaktivitetstilbud, og spesialkompetanse hos ansatte. Det er sannsynlig at kvaliteten i demensomsorgen både innen hjemmetjeneste og institusjon blir utfordret. Utfordringene er knyttet til å ivareta ulike behov, grader og typer av demenssykdom samt bruk av tvang. Konsekvensen er at brukerne ikke får tilstrekkelige tjenester som er tilpasset deres livssituasjon og for kommunen kan konsekvensen være at ressursene brukes lite effektivt.

Revisor registrerer at kommunen har et høyt antall innbyggere over 80 år. Men, at de som følge av å ha gått over til hjemmebasert pleie har god kapasitet på sykehjem. Videre er revisor

kjent med at kommunen er i gang med en ny organisering av helse- og omsorgstjenesten innen tjenesteproduksjon og velferdsteknologi. Men, det blir også gitt uttrykk for at kommunen har utfordring med rekruttering av helsefagarbeidere og vernepleiere. Videre er det vanskelig å rekruttere ferievikarer. Dette medfører en risiko for ineffektivitet og redusert evne til å håndtere varierende behov i helse- og omsorgstjenestene.

5.1.3 Ivaretagelse av flyktninger

De siste årene har kommunen tatt imot et økende antall flyktninger. Kvalifisering av flyktninger til jobb og utdanning er viktig for å unngå utenforskap. Integreringsloven skiller mellom grupperinger av flyktninger og det er egne regler for ukrainske flyktninger med andre krav. Dette kompliserer arbeidet for de som skal ivareta arbeidet med introduksjon og opplæring. Det er ekstra press på tjenester innen helse- og velferd på grunn av mottak av høyt antall ukrainske flyktninger i 2022 og senere. Utleiemarkedet tømmes for boliger og prisene i privatmarkedet øker. Det er et spørsmål om integreringstilskuddet er tilstrekkelig og om det brukes på rett måte for å ivareta flyktningene. Hvis kommunen ikke lykkes med integrering av flyktninger kan de ende opp som sosialmottakere i stedet for å bidra som skattebetalere.

Revisor er kjent med kommunen har bosatt mange flyktninger og at de har opplevd utfordringer i barnehage og skole når det kommer til språk, spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning. Dette kan medføre en risiko for kommunen, da ivaretagelse av flyktninger krever økt spesialkompetanse innen flere sektorer, som videre kan føre til økte utgifter, og behov for økt rekruttering.

5.1.4 Tildeling av tjenester

Det er sannsynlig at brukere av helse- og velferdstjenester ikke får den hjelp de har krav på, og at innbyggernes forventninger overgår tilbudet kommunen kan gi. Rett bemanning bør være på rett plass, tilsvarende riktig bruk av kompetanse ut fra behovet. Tildeling av tjenester berører problematikk rundt utskrivningsklare pasienter og mottaksmuligheter i kommunene samt arbeidsfordelingen mellom spesialhelsetjenesten og kommunen. Kartlegging for å fastsette rett nivå på tjenestene og individuell tilpasning av tjenester er viktig for å kunne gi riktige tjenester. En konsekvens av spesielt systematiske feil i tildelingene er at brukerne ikke får det tilbudet de har krav på, som i neste omgang kan gi dårligere livskvalitet.

Revisor er kjent med at kommunen skal iverksette Dønnakompasset² og videre at hjemmetjenestene og sykehjemmet skal bli en enhet, det skal også etableres et

² [Dønnakompasset \(framsikt.net\)](https://framsikt.net)

sykepleierteam som skal bistå hjemmetjenestene og sykehjemmet. Store organisatoriske endringer i kombinasjon med utfordringer knyttet til rekruttering øker risikoen for feil og avvik.

5.1.5 Bruk av tvang

Statsforvalteren har gjennom landsdekkende tilsyn avdekket mangelfull lovanvendelse, noe som er alvorlig både for pasienter og helsepersonell. Tvang forekommer relativt hyppig innenfor helse, og det skal fattes vedtak ved bruk av tvang. Tvang uten vedtak begrunnes ofte i pasientens, medpasienters eller ansattes beste. En konsekvens av manglende vedtak er at vurderingen bak bruk av tvang ikke dokumenteres og i verste fall ikke gjøres. Dette kan videre gi grobunn for en praksis med økende bruk av tvang.

6 TEKNISK

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Klima og miljø	Vedlikeholdsetterslep
	Brann
	Næring, skog- og landbruk
	Boligutbygging

6.1.1 Klima og miljø

Klima og miljø gir kommunen ulike utfordringer innenfor teknisk sektor, eksempelvis utfordringer som følge av ekstremvær. Det kan være ulik vektning av klima- og miljøhensyn, samt potensiale for motstrid mellom ulike hensyn som klima- og miljø, samiske rettigheter, jordvern og behovet for samfunnsutvikling. Klima- og miljøplanleggingen har innvirkning på annet planverk og har betydning for sektorovergrepene forvaltning, blant annet i arealplanlegging, beredskap knyttet til infrastruktur, vann- og avløpsforvaltning og drift og vedlikehold av kommunal eiendom. Kommunen kan bli stilt til ansvar dersom klima- og miljøhensyn ikke blir hensyntatt blant annet i arealplanlegging og byggesaksbehandling. Bærekraftsmålene sammen med de mer kjente områdene som klima og miljø stiller krav til kommunene på mange områder, eksempelvis materialgjenvinning, omstilling i næringslivet og håndtering av et mer utfordrende klima.

Revisor er kjent med at kommunen har en oppdatert «Klima og bærekraftsplan», hvor det kommer frem at kommunen må stille gode klima og miljøkrav ved store investeringer og innkjøp. Dette medfører en risiko for at det kan bli utfordrende for å kommunen å balansere klima- og miljø hensyn, mot økonomiske hensyn, som videre kan legge press på kommunens økonomi.

6.1.2 Vedlikeholdsetterslep

Kommuner mangler ofte gode systemer for vedlikehold når det kommer til vann og avløp, eiendomsforvaltning og samferdsel. Vedlikeholdsetterslepet på disse områdene er i dag omfattende og har konsekvenser for helse, miljø og sikkerhet. En stor bygningsmasse og mye veg som skal vedlikeholdes belaster kommunens økonomi. Alle innbyggere i kommunen skal motta trygt og godt vann, noe som stiller krav til distribusjonsnettet, kontroll av vannkilder/høydebasseng og behovet for en reservevannkilde. Svikter tilførselen av trygt vann kan det få konsekvenser for liv og helse. Hovedutfordringene for avløp er relatert til ledningsnettet, rensing og overvannsproblematikk. Konsekvensene av svikt i avløpssystemet er forurensning.

6.1.3 Brann

Brann og redning har ansvar for å ivareta både forebyggende og akutte oppgaver, som krever tilstrekkelig internkontroll, rutiner for forebyggende arbeid (feiing og branntilsyn), HMS og kompetanseheving (blant annet på slukking av elektriske fremkomstmidler som elbiler, el-ferjer og kompetanse i forhold til helserelevante utrykninger). Konsekvenser av svikt innenfor brann og redning kan være stor i forhold til at liv og verdier ikke blir tilstrekkelig sikret.

Revisor registrerer at kommunen deltar i Ytre Helgeland Brann og Redning. Brannsjef samt stab og støttefunksjoner er lokalisert i rådhuset i Sandnessjøen og feiertjenesten er lokalisert på brannstasjon i Sandnessjøen. Dette kan medføre risiko for forsinket feiing og tilsyn, og videre ressursfordeling mellom kommunene.

6.1.4 Næring, skogbruk og landbruk

Kommunen har ansvar etter lovverk som regulerer næringsvirksomhet, herunder jordbruk og skogbruk. Interessekonflikter mellom jordvern og utbygging og i den sammenheng også miljøhensyn er sannsynlig. Slik interessekonflikter må kommunen håndtere, og ulike utfall har ulike konsekvenser for videre utvikling. Klima- og miljøutfordringer og den risikoen det innebærer både for næringsvirksomhet og som en konsekvens av næringsvirksomhet er problemstillinger som kommunen blir stilt overfor. Kommunen har ansvar for saksbehandling på ulike områder og det kan skje saksbehandlingsfeil eller manglende oppfølging av saker, eksempelvis innenfor konsesjonsbehandling.

Revisor er kjent med at kommunen har for lav bemanning på landbrukskontoret til å utføre alle relevante oppgaver. Redusert bemanning medfører risiko som kan påvirke tjenesteleveranse, effektivitet og kvalitetene på tjenestene.

6.1.5 Boligutbygging

Dønna kommune fungerer som eneste boligbygger i kommunen. Dette medfører økonomiske og budsjettmessige utfordringer. Videre opplever kommunen en pågående demografi endring som kan føre til et misforhold mellom den faktiske etterspørselen i kommunen og det reelle tilbudet. Faktorer som lavere fødselsrate og aldrende befolkning kan påvirke boligmarkedet og endre etterspørsel mønstret. Disse endringene kan kreve en hyppig endring av kommunens boligstrategi. For å håndtere disse risikoene burde kommunen arbeide med å forbedre sin forståelse av, og innsikt i boligbehovet i kommunen. Videre er det viktig å sikre tilstrekkelig finansiering for boligprosjekter og vurdere hvordan demografiske endringer kan påvirke boligstrategien.

7 EIERSTYRING

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Manglende eierskapsmelding	Helgeland Kraft AS
Ut i Øyan AS	

7.1.1 Manglende eierskapsmelding – generell eierskapskontroll

Kommuneloven § 26-1 sier at kommunen minst en gang i valgperioden skal utarbeide en eierskapsmelding som skal vedtas av kommunestyret. Bestemmelsen stiller også krav til eierskapsmeldingens innhold. Revisor vurderer at det er høy risiko forbundet med at kommunen mangler eierskapsmelding. Dette gjør at kommunestyret ikke har oversikt over hva de eier og ikke har et verktøy for å utføre en god og forutsigbar eierstyring. Det er en risiko for at kommunens eierinteresser ikke er underlagt tilfredsstillende folkevalgt styring og kontroll, når det ikke er gitt styringspremisser i en eierskapsmelding.

7.1.2 Ut i Øyan AS

Selskapet beskrives som et bedriftsnettverk innenfor reiseliv. I Brønnøysundregistrene er det registrert at flere styremedlemmer er fratrudd og regnskapet for 2023 er ikke registrert godkjent. Når fire av seks styremedlemmer fratrer sine stillinger og selskapet ikke kan vise til godkjent regnskap, fører dette til en forhøyet risiko. Først og fremst kan det være risiko for usikkerhet og ineffektive beslutningsprosesser innad i selskapet. Videre kan et ikke- godkjent regnskap indikere finansielle uregelmessigheter eller mangler i finansiell rapportering. Dette reiser spørsmål om selskapets økonomiske tilstand og etterlevelse av regelverk. Revisor vurderer at det er aktuelt med en eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon i selskapet.

7.1.3 Helgeland Kraft AS

Konsernorganisering innebærer at det oppstår et holdingselskap mellom kommunen som eier og de selskapene hvor virksomheten skjer. Dette har betydning for kommunens muligheter til å utøve eierstyring. Et konsern består av flere aksjeselskaper som i utgangspunktet er selvstendige enheter, men som er budet sammen gjennom eierskap. Revisor erfarer at det i flere sammenhenger er lite fokus på forhold omkring eierskapet når det dannes konsern og dette medfører en risiko for eksempelvis inhabilitet, dårlig informasjonsflyt og lite bevissthet omkring styringsmuligheter. Risikovurderingen aktualiserer først og fremst en eierskapskontroll.